

F. Pálffy Zsuzsa: ÉRTÉKMENTŐK – 6. rész

Tanításukban nem léteznek elvesztegetett idő

Közeleg a karácsony, a szeretet ünnepe. Az adventi készülődés során a legtöbb ember örömet szeretne szerezni a hozzá közelállókna, sok esetben nem drága ajándékokkal, hanem egyedi módon, szívbeli megközelítéssel. Sorozatom hatodik részében két zenetanárnő mesél arról, hogy az alapfokú zenetanításban is átélhető ez az érzés, a szeretet számtalan megnyilvánulása, s ettől az egyszerű hétköznapi is ünnepivé válnak.

Ján Boglárka cselló-és gitártanárral és **Szabó Marian** zongoratanárral, advent előtt a Fb-közösségi oldala hozott ismét egymás közelébe bennünket. Beszélgetésünket olyan szeretettel nyújtjuk át az Olvasóknak, ahogyan mi örültünk több évtized elteltével a viszontlátásnak!

F. P. Zs.: – *A Pécshez közeli kisvárosban, Kozármislenyben éltek, és dolgoztok már jó pár éve az Alapfokú Művészeti Iskola hangszeres tanáraiként. Talán elárulhatom, hogy egész fiatalok óta ismerlek Titeket... Hiszem azt, hogy egy láthatatlan, kölcsönös, szakmai kötődés teremtett most alkalmat arra, hogy beszélgethessünk életpályátokról, megtett utatok eredményeiről és törekvéseitekről.*

Sz. M.: – Kicsit úgy érzem, mintha egy mese szereplői lennénk, és bármennyire is ritkák ebben a felgyorsult világban a nyugodt pillanatok, most mégis, egykori zongoratanárnőm jóvoltából visszapergethetjük az időt. Zsuzsa néni, köszönjük ezt a megtisztelő lehetőséget!

F. P. Zs.: – *A neten közzétett fotóitokat nézve, egyértelmű, hogy élvezitek a tanári pályát. Életrajzotokból kiderül, hogy már gyerekkorotokban is vonzódtatok a zene világához.*

J. B.: – Hajdúnánásról származom, szüleimnek nem volt kérdés, hogy a városban akkor néhány éve működő ének-zene tagozatos általános iskolába írassanak be, mivel elmondásuk szerint, folyamatosan énekeltem. Második osztályos koromban jelentkeztem az ottani Állami Zeneiskola gordonkaszakára. Csak az ének-zene órákat, a kórust és a cselló

órákat vártam minden nap, a többi egyszerűen nem érdekelt. A hangszeret én választottam magamnak, nővérem akkor már évek óta hegedült, ő szintén zenész lett. Jelenleg Pécsen a PFZ muzsikusa. Gyorsan kiderült, hogy ez lesz az én utam is, szinte már alsó tagozatos koromban eldőlt a zenei pályára készülés. Versenyeken ugyan nem vettem részt soha, de a zeneiskolában havonta rendezett növendékhangversenyeken, minden alkalommal felléptem. Rutinossá váltam a színpadon, nem volt soha lámpalázam.

Sz. M: – Mivel Békésen születtem, az első zenei élményem abban a zeneiskolában ért, amely egyidős velem. Ez a nagymúltú, művészeti iskola két éve, elsőként az országban *Szokolay Sándor*, a békés-tarhosi Állami Énekiskola egykori diákja nevét viseli.

Emlékeimben most egyből előképzős korom időszaka tűnik elő, amit nyolcévesen élhettem át a zeneiskolává kialakított, régi, földszintes épületben. Az Aranycipő című gyermekopera előadására készültünk. A próbafolyamatok teljesen elvarázsoltak. A zenés betéteket kezdetben zongorakísérettel próbáltuk; akkor és ott döntöttem el, hogy a zongorát választom hangszeremül. Miért? Mert az egy egész zenekar hangzását képes volt felidézni.

Steiner Béla: Aranycipő előadásán, 1974-ben és egy zeneiskolai növendékhangversenyen, Békésen

Később, a színpadi bemutató sikere, majd a csoportos, hangszeres fellépések kapcsán éreztem meg, és most már bölcsebb fejjel tudom is, hogy tanáraink egy nagyobb közösség tagjaként izlettették meg sokunkkal a zenét, és mozgatták meg belső világunkat, fantáziánkat. Nagy élményt jelentett számunkra a közös játék, amit valóban játéknak fogtunk fel. Az összefogás ereje példaértékű volt, a közös öröm pedig utánozhatatlan.

J. B.: – Az együtt muzsikálás szépségével Debrecenben találkoztam. A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskolában gondolkatanárom, *Papp László* lett mai napig a legnagyobb pedagógus példaképem. Ott ültem életemben először zenekarban, és neki köszönhetem, hogy megismerkedtem a kamarazenéléssel. Tanárunk vezetésével alkalmasszerűen jöttünk össze kis csellózenekarba, amit nagyon élveztünk, és talán ez adta az ötletet, hogy egyszer majd én is alakítsak ki ilyet a gyerekekkel, ha tanítani fogok.

F. P. Zs.: – *Bizonyára tudod, hogy Papp László is az egykori, tarhosi Énekiskolában¹ nevelkedett több társával együtt, édesapja, „Paci bácsi” irányításával? A volt diákok közül sokan ma is tisztelettel hirdetik az Énekiskola légkörére jellemző, „tarhosi szellemet.”*

J. B.: – Elsős konzis koromban, 1993-ban, éppen Laci bácsi ajánlására vettünk részt barátnőmmel a tarhosi, nemzetközi Jeunesses-táborban. A fiatal *Kesselyák Gergely* dirigálta a zenekarunkat! Óriási élmény volt a negyventagú együttesben, a Zenepavilon teltházaközönsége előtt, pályára készülő csellistaként átélni a zárókoncert sikerét!

1993 – a JM-tábor zárókoncertje Kesselyák Gergellyel

2003 – Tarhos, Papp László csellózenekara

Sz. M.: – A napokban láttam az interneten egy archív filmet, ahol *Kodály* és felesége, *Péczely Sarolta* ének-zenei általános iskolások énekét hallgatta elismerően. Egy korábbi felvételen pedig, a tarhosi Énekiskola parkjában, fűben ülő gyerekcsoport szolmizált látható örömmel, tanáruk vezetésével. Irigylésre méltó volt a tudásuk és a lelkesedésük:

[-https://www.facebook.com/watch/?v=326100966674371](https://www.facebook.com/watch/?v=326100966674371)

F. P. Zs.: – *Akkor még nem volt mobiltelefon, ami ma mágnesként vonzza és rabjává teszi a legfiatalabb korosztályt is... Ti mit tudatok tanulmányaitokból felhasználni zenetanári munkátokban, hogy mára mégis sokakat sikerült bevonnotok az értékes zene bűvkörébe?*

Sz. M.: – Gyerekkorom zeneiskolai zongoraórái jelentettek nekem rengeteg örömet, játékot. A vezetéssel észrevétlenül megtanultam jól és hatékonyan gyakorolni. Órák közben nem kalandoztam el, a hazafelé vezető úton is a darabok és a kapott instrukciók jártak a fejemben.

Kitartó munkánk eredményeit két jelentős megmérettetés igazolta. 12 évesen Mozart d-moll fantáziájával megyei első helyezést, 14 évesen – pályaválasztásom évében, 1980-ban – harmadik helyezést értem el a II. Országos Zeneiskolai Zongoraversenyen, Nyíregyházán. Az eredményhirdetés után a zsűriből Máthé Klári néni külön gratulált nekem! Már középiskolás koromban jól emlékszem *Kocsis Zoltán* koncertjére, a tarhosi Zenepavilonban Bartók: Gyermekeknek sorozatát játszotta. Nagy hatással volt rám a stílusa, komolysága.

J. B.: – Szegedi, főiskolai éveim alatt rendkívüli, zenei műhelyben tanulhattam. Főleg a kamarazenélést és a kortárs zeneművészet megismerését emelném ki. Ezekből számos kiváló tanáromnak köszönhetően, ma is sokat profitálok. A diplomám kézhezvétele után nem

volt könnyű csellótanárként elhelyezkednem. Nővéremnek köszönhetően Pécssett, a Liszt Ferenc Zeneiskolában helyettesítettem három évig, majd Kozármislenybe kerültem, szintén félállásban pedig Siklósra. Ott kaptam lehetőséget a gitártanuláshoz, melyben *Sára Erika* kolléganőm volt példaértékűn a segítségemre. Szakmai tudása tanári minta lett előttem, tőle tanultam meg, mi is valójában az alapfokú zeneoktatás! Második diplomámat ebből a szakból szintén Szegeden szereztem meg. Évekig párhuzamosan tanítottam a két hangszert, tanítványaim komoly sikereket értek el mindkét hangszerrel. Idővel a mérleg nyelve mégis a cselló felé billent.

Sz. M.: – A szegedi, zenegimnázium után két meghatározó tanára volt főiskolai éveimnek: főtárgytanárom, *Kerek Ferenc* és *Meszlényi László tanár úr*. Mindketten széleslátókörű, nagy tudással, a tanítványok iránti empátiával rendelkeztek.

Kerek Ferenc tanár úrnak nagyon sokat köszönhetek: a tőle kapott stílári és technikai tudáson túl diákjai életének szinte minden mozzanatára odafigyelt, mondhatni, csakugyan szívén viselte sorsunk, pályánk alakulását. Meghatározó emlékem, hogy 19 évig taníthattam a JPTE Tanárképző Karán, és Bach: Máté-passiójában játszhattam orgonistaként a Pécsi Bazilikában, egy évvel később a János-passióban, a húsvéti nagyhét alkalmával, majd Kaposvárott, filharmóniai koncert keretében.

Meszlényi tanár úr irányításával egy barokk trióban és barokk kamarazenekara csembalistájaként egész életre megfertőződtem a régizene-játék szépségeivel. 1986 decemberében ezzel a zenekarral eljátszhattam Mozart K. 413-as F-dúr zongoraversenyét. Kevés olyan koncertélményem van játékosként, ahol ennyire önfeledten, felszabadultan voltam képes muzsikálni. 1996-ban Pécssett Mozart 453-as jegyzékszámú G-dúr concertoját adtuk elő *Meszlényi tanár úrral* és az akkor már Musica Parlante néven működő zenekarával. Életre szóló élményt jelentett számomra!

J. B.: – Tanári munkám mellett a PTE Művészeti Karán *Pólus László* irányításával elvégeztem a mesterképzést. Majd 2021-ben egy gyakorlatvezető-mentortanári szakvizsgával lettem gazdagabb. Vezető mentorom, *Kertész Attila* hatalmas pedagógiai életművét, tudását adta át számomra. A képzések során megszerzett ismeretanyaggal segíteni tudtam tanszakaim felfejlesztését. Jelenleg főállásban a pécsi ANK Művészeti Iskolában, félállásban lakóhelyemen, Kozármislenyben tanítok. A kisvárosban általam indult el a gordonka oktatás, ami nem volt könnyű. Iskolánkat közel 30 éve *Lencsés Lídia* alapította, és azóta is az általa létrehozott Diabelli Művészeti és Oktatási Alapítvány működteti. Szép lassan, évente tudtuk

bővíteni a hangszerparkot, ahogy nőttek a tanítványaim. Teljesülhetett gyermekkori vágyam, a két iskola növendékeiből létrejött a csellózenekar! Ebben nagyon sok pedagógiai lehetőséget láttam, és valóra is váltotta a várt eredményt. Mislenyi tanítványaim szívesen bejárnak Pécsre, a közös, zenekari próbákra, és boldogan vesznek részt a szerepléseken.

A pécsi Apáczai Nevelési Központ Művészeti Iskolája és a kozármislenyi AMI összevont csellózenekara

F. P. Zs.: – *Az elmondottak szerint bőven volt miből töltekeznetek! Ti mikor és hol találkoztatok egymással?*

J. B.: – Baráti kapcsolatunkat a közös munkahelyünk teremtette meg. A kilencvenes évek végén kerültem Kozármislenybe, növendékeim állandó zongorakísérője Marian lett. A próbák során felismertük, hogy ha zenéről van szó, nagyon egy nyelvet beszélünk. Azóta is szeretünk együtt dolgozni, koncertekre, fellépésekre közösen készülni, kamaramuzsikálni.

Próbapillanat a művészeti iskolában és Baranya megyei tanári hangversenyen – Szigetvár, 2015.

Sz. M.: – Zongorakísérőként figyelemmel követhettem Boglaka kiemelkedő képességű tanítványainak tevékenységét, így valóban szoros, baráti és műhely-kapcsolat épült ki közöttünk. Versenyekre készültünk fel és utaztunk együtt: Helikon ünnepségek, Sistrum versenyek, megyei, regionális megmérettetések, országos Friss Antal gordonkaverseny. Valamennyi komoly kihívást jelentett mindannyiunk számára, a sok díj és arany oklevél legalább annyi örömet is! Korrepetitori tevékenységem legszebb, legmaradandóbb emlékei azokhoz a növendékekhez kapcsolódnak, akik a zenészpályát választották, és azóta már egyetemi tanulmányaiknál tartanak vagy diplomáztak, és saját pályájukat építik.

Baranya vármegyei vonóstalálkozó – Siktós, 2022

Iványi Zsófia búcsúzó, továbbképzős csellistáinkkal

F. P. Zs.: – *Napi kapcsolatotoknak köszönhetően a módszereitekkel és játékokkal is inspirálni tudjátok növendékeiteket. Követendő példát állítottok elénk, és itt nem csupán a zenei pályára készülő diákjaitokra gondolok.*

J. B.: – Egy tanár persze, hogy előnyös helyzetben van, ha tehetségekkel dolgozhat. De amíg odajutunk, hogy ami bennünket motivál, az mindenkit befogadóvá tegyen, bizony sokszor nem hetek, hanem hónapok munkájába kerül. Különösen akkor, ha kevésbé tehetséges gyermeket szeretnénk megtanítani a helyes funkciókra és a hangszeren „éneklés” képességére. A tanár éberségére, a kollégák szakmai észrevételeire nagy szükség van! Az órákon mindig hangszeremmel a kezemben dolgozom, előjátszom a tanult művet, ezzel inspirálva a tanítványokat. Ugyanakkor nem hagyom, hogy tevékenységük szimplán mintakövetéssé redukálódjon, a maguk szintjén elérhető önálló döntésekre igyekszem készíteni őket. És ebben is hasonlóan gondolkodunk Marcsival, aki számos díjhoz juttatta a növendékeit, és nyert tanári elismerést, különdíjakat felkészítő munkájáért.

Sz. M.: – Igyekszenk azt a CSODÁT, amit gyerekként vagy későbbi tanulmányaink során átélhettünk, minél többeknek tovább adni! Engem, erre az állandó gondolkodás, töprengés

ösztönöz. Sokszor éjszaka találok ki a legjobb megoldásokat egy-egy tanítványom fejlesztésére. Minden új és előre lendítő kezdeményezés, a tanári fantázia maximális kihasználása és a gyerekek feltétel nélküli szeretete hozza meg sokszor a kívánt eredményt! Nem baj, ha három-négy év után meggondolja magát valamelyikük, és abbahagyja a hangszeres tanulást, mert mondjuk, a gimis felvételijére készül, nincs ideje gyakorolni.

Mégis hiszem, hogy a zenei fejlesztésére fordított idő nem vész kárba, a közös élmények biztos, beépülnek a tanítványok életébe. Sokan elmondták már: Az igazi siker nem cél, hanem az út maga. Az öröm, amit a fejlődés okoz. Szívesen idézem ilyenkor Teréz anyát: *"Legyetek hűek a kis dolgokban, mert abban rejlik erőtök!"*

F. P. Zs.: – *Erről egykori zongoratanárom, Bántainé Sípos Éva néni jut eszembe. Sok híres tanítványa közül Hollós Máté zeneszerző többször biztatta, hogy írja meg és tegye közzé pedagógiai módszereit, amit Éva néni nagy bölcsen azzal hártott el: –Fölösleges bármit papírra vetni, hisz egy tanár a tanítványaiban él tovább!*

J. B.: – Sok múlhat azon, hogy fiatal korunkban milyen események tanúi lehettünk, kik vezettek bennünket a fejlődésben, milyen társakkal, művészekkel találkozhattunk. Engem legjobban ösztönzött az együtt muzsikálás, ezt igyekszem tovább adni tanítványaimnak mindkét munkahelyemen. Most két zenekart működtetek, a kicsik jelentik az utánpótlást, a haladók pedig az ösztönző példát adják számukra. A heti 24 órás főállású és 12 órás mellékállású, hangszeres óráimban kaptam lehetőséget a kamarazene oktatására is. Nagyon fontosnak tartom már a kezdőknél az egymásra figyelmet, a többszólamúságot, amikor akár üres húrok megszólaltatásával kísérik a nagyobbak dallamjátékát.

F. P. Zs.: – *Növendékeiddel évek óta közreműködői vagytok a Művészetek Völgyében, Kapolcson és környékén nyaranta megrendezett „Kapolcska-Programnak”. Az ország különböző vidékeiről, minden művészeti ágban fiatal előadók sokasága érkezik oda nyaranta. Nektek hogyan sikerült kivívnotok az ottani szereplés lehetőségét és milyen fogadtatással?*

J. B.: – Csellistáim hűséges típusok. Ragaszkodásukban, az összetartásban nagy szerepe van azoknak a lehetőségeknek, mikor kisebb-nagyobb csoportokban, kicsik és nagyok együtt muzsikálhatnak, és játékkal sokszor én is „beszállok” a produkciójukba. Hatalmas közösségformáló ereje van egy ilyen együttesnek. Eleinte Kozármislenyben tartottam nyaranta egy hetes csellózenekari tábort, majd *Lencsés Lídia és Márta István* révén meghívást kaptunk a Kapolcska-Programba, ahol eddig öt alkalommal vehettünk részt.

Ez a tábor formálta igazán növendékeim lelkes hozzáállását a zenetanuláshoz. Életre szóló barátságok születtek, és számomra a legfontosabb, hogy azóta felnőtt tanítványaim még most is visszajárnak csellózni, „zenekarozni”. A pécsi és kozármislenyi gyerekeimmel gyakran szerepelünk sikeresen templomi koncerteken is.

F. P. Zs.: – *Olyan szívhez szólón fogalmaztok a válaszaitokban, hogy Mindkettőtök eredményeihez nagy elismeréssel gratulálok! Csak ilyen elhivatottsággal és a hivatásotokba vetett hittel, munkával lehet a mai, megváltozott tanítási körülmények között ekkora sikereket elérni!*

Sz. M.: – Minden tanár a maga ízlését, minőségérzékét tükröző eredményeket szeretne felmutatni. Persze a beiskolázás és a külső körülmények mégiscsak megszabják, hogy a vágyainkból mi valósul meg, mi nem. Nekünk, zongoristáknak ma nem olyan könnyű versenyre kelni a sok vonzó és gyerekeket csábító kínálattal. A divatos és közösségben átélhető foglalkozások – sport, mazsorett, néptánc, színjátás – sikerélményei, vagy az internet folyamatos hírzuhatagai mellett bizony, feladat bevonzani őket egyénileg egy tanterembe, ahol kettesben kell a tanárnak-diáknak közös nevezőre jutni a választott hangszer és a zene megszerettetésében. A gyerekek manapság szinte egész nap az iskolapadban ülnek. A szülők nyilván, hogy a mozgásos szabadidő-elfoglaltságokat pártolják.

Éppen ezért igyekszünk a legfiatalabbak körében, óvodások Muzsikáló Matinéján érdeklődést kelteni a zenetanulás iránt. A kicsinyek imádják a különböző ritmusjátékokat, mozgással kísért dalolásokat. A többi és a továbbiak már a szülőkön múlik.

Sz. M.: – Az sem baj, ha nem a legrátermettebb gyerek jelentkezik felvételre, őket megtanítani a legnagyobb kihívás. Volt egy autista kis tanítványom. Többet doboltunk vele, mint zongoráztunk, rendeztük az irányokat, arányokat, a fejlődése örömet jelentett! Sokat tanultam általa, amit másoknál is tudtam kamatoztatni.

J. B.: – Mivel mindenki eltérő képesség-spektrummal zenél, mindenki valami másban, más módon tehetséges. Az egyiket a természet kiváló hallással ajándékozta meg, a másiknál a ritmusérzék jobb, a harmadiknak a zenei képzelőereje hatalmas, és így tovább. Ezek felismerése rendkívül összetett feladat elé állítja a zenetanárt, hogy tudja pontosan fejleszteni a jó tulajdonságokat, és tapintattal javítson a gyengeségeken.

Sz. M.: – Mindannyian tudjuk, milyen világban, milyen szellemisségben, milyen oktatásszervezés által determinálva működik ma egy zeneiskola. Meg kell küzdenünk a megmaradásért, a gyerekek kitartásáért, azért, hogy minél tovább zeneközelen maradjanak. Olyan közeg megteremtésére törekszem, amelyben a zene eszközeivel kibontakozhat a gyerekek megannyi szunnyadó képessége, kiteljesedhet személyiségük.

J. B.: – Tanári pályám eddigi húsz éve alatt nem volt gond, milyen zenei „falatokat” adjak a növendékeimnek. Szinte időmilliomosok voltak a gyerekek, tudtak elegendő időt fordítani a gyakorlásra, így a fejlődésük is szárnyalhatott. Pozitív versenytapasztalatainkkal a tanítványaimat eddig nagyon lehetett motiválni. Most a növendékek iskolai elfoglaltságaik következtében nem tudnak elegendő felkészülési időt fordítani a versenyekre vagy komolyabb művekre.

Másik gondunk, hogy távol vagyunk Budapeستől, és az anyagi költségek miatt már a szakmai kurzusok is elérhetetlenek számunkra. Ez eléggé hátráltatja a tanárok szakmai megújulását, kitekintését. Önmagunk és a szülők finanszírozzák sok esetben a továbbképzések, versenyek részvételi költségeit. A tanszakomon évente rendezendő szakmai napon inkább egy külső csellótanár-kollégát hívunk meg tanácsadásra. Nagy tanszaki, egész napos koncertjeinken a két iskola csellistái, gitárosai lépnek fel szüleik előtt, meghallgatjuk egy-egy visszatérő „művészjelölt” játékát is, sok-sok zenéléssel, a végén pedig pizza vagy zsíros kenyér partival együtt töltjük az időt.

Sz. M.: – A kezdeti hangszeres órák hatására készített ákom-bákom ajándékrakozok, vagy az iskola udvarán, a téli, deres padra „firkált” kottafejek épp úgy visszajelzések számunkra, mint a szülők hálája és büszkesége gyerekük otthoni gyakorlásának internetes közzétételével. Ez

mind-mind az egymás iránti szeretetről szól. Boldogság, ha egy tanítványunk a zene által igazi flow-élményekhez jut, ha rájön, hogy a zenei tevékenység önjutalmazó, és rákap ennek örömére. Ilyenkor érzem, nem dolgoztunk hiába

<https://www.facebook.com/1230596425/videos/pcb.10220298013180389/10220298017060486>

J. B.: – Ars poétikámban a világhírű *Pablo Casals* mondatai² vezérelnek: "A tanítónak igen nagy a felelőssége. Formálja és irányítja az emberek életét, és van e ennél fontosabb komolyabb dolog? Legnagyobb kincsünk a gyerek, meg a fiatalság, ha rájuk gondolok, egyben a világ jövője is megfordul fejünkben. Mert gondoljuk csak el: mennyire fontos az elme táplálása, a világszemlélet kialakulásának segítése, meg az, hogy képezzük és előkészítsük őket jövőendő munkájukra. Nem is tudok fontosabb hivatást, mint a tanítóét!"¹

<https://www.youtube.com/watch?v=4SXdFeoFqMk>

F. P. Zs.: – Köszönöm az együtt töltött időt, további élményeket adó évtizedekben legyen részetek! Az Olvasók nevében áldott ünnepeket kívánok Mindkettőtöknek és Szeretteiteknek!

F. Pálffy Zsuzsa

¹ Az iskola 1946-1954-ig működött Gulyás György karnagy-tanító vezetésével, a diákok többsége neves művész, karnagy és zenepedagógus lett.

² Kahn, A. E.: *Öröm és bánat. Pablo Casals emlékei*. Zeneműkiadó. Budapest, 1973.30.p.